

Marie - náš vzor, ne však předmět uctívání

Věříme, že Ježíš je pravdivý Bůh, který se pro nás stal člověkem. Jeho matka proto pro nás nemůže zůstat nedůležitá. Je však důležité, abychom si o matce našeho Pána utvořili objektivní obraz na základě jediných spolehlivých zdrojů týkajících se její osoby - evangelií a Skutků apoštolských. V tomto článku chceme ukázat, že si vážíme víry ženy, která sama sebe nazvala: „služebnice Pána“ (Lukáš 1:38), ale taktéž chceme vyjádřit kritiku uctívání Marie, která neodpovídá vůli Boží a ani vůli Jeho služebnice.

Obsah

- 1 Mariam, matka Ježíšova
- 2 Uctívání Marie?
- 3 Marie - náš prostředník?
- 4 Marie - bez hříchu?
- 5 Marie - matka boží?

✚ 1 Mariam, matka Ježíšova

Nová kapitola v Boží historii lidstva začala roku 7 anebo 8 před Kr., kdy dívka jménem Mariam^[1] z galilejské vesnice Nazaret byla neočekávaně postavena před Boží povolání, aby se stala matkou Spasitele (Lukáš 1:26-38). Mariam odpověděla „ano“ úkolu, kterým ji Bůh pověřil. Stala se matkou Spasitele lidstva, Ježíše, věčného Slova, který se stal člověkem. V jejím synovi se nekonečný Bůh sjednotil v jednu osobu se stvořenou bytostí.

Mariam, jako matka Mesiáše, musela od samého počátku snášet Ježíšovo ponížení. Při Jeho narození neměla svůj domov (Lukáš 2:7). Zanedlouho po této události musela se svým mužem a dítětem utéci (Matoušovo evangelium 2:13-15). Když měl Ježíš dvanáct let, byla nucena podříditi své mateřské city Ježíšovu vztahu s Jeho věčným Otcem (Lukáš 2:48-49):

Když ho rodiče spatřili, ulekli se a jeho matka mu řekla: „Synu, proč jsi nám to udělal? Pohleď, tvůj otec a já jsme tě s bolestí hledali.“ A on jim řekl: „Proč jste mě hledali? Copak jste nevěděli, že musím být v tom, co je mého Otce?“

Podívejme se na příběh, který se odehrál na začátku Ježíšovy veřejné činnosti:

Třetího dne pak byla svatba v Káně Galilejské a byla tam Ježíšova matka. Na svatbu byl pozván také Ježíš a jeho učedníci. A když došlo víno, řekla Ježíši jeho matka: „Nemají víno.“ Ježíš jí řekl: „Ženo, co mám já s tebou? Moje hodina ještě nepřišla.“ Jeho matka řekla služebníkům: „Udělejte, cokoli by vám řekl.“ (Jan 2:1-5)

I když měla Marie starost, Ježíšova odpověď zní jako napomenutí. Tento výraz „Co mám já s tebou“ (doslovně v řeckém textu „τί έμοί και σοί“) vyjadřuje oddělení se. Má semitský původ a používal se na vyjádření nesouhlasu proti zásahu někoho jiného, anebo ještě silněji, jeho odmítnutí. Stejnými slovy oslovovali Ježíše i lidé, kteří měli démona: (Lukáš 8:27-28)

A když vystoupil na zem, setkal se s ním jeden muž z toho města, který měl už dlouhou dobu démony. Nenosil žádné šaty ani nebydlel v domě, ale v hrobkách. Když pak spatřil Ježíše, vykřikl, padl před ním a hlasitě zvolal: „Co je ti do mě, Ježíši, Synu Nejvyššího Boha? Prosím tě, abys mě netrýznil!“

Z Ježíšovy reakce lze předpokládat, že v postoji Marie nebylo něco úplně v pořádku. Možná chtěla problém rychle vyřešit, a tím rozhodnout, co má Ježíš udělat.

Marie Ježíše dobře znala a mohla by důvěřovat, že udělá to nejlepší. Ježíš svou odpovědí také ukazuje, že Bůh není závislý na jakémkoli lidském zásahu, aby vyplnil Své plány.

Mariam napomenutí přijala a ponechala vše ostatní na Ježíši. Za princip jejího dalšího života bychom měli považovat její slova v této situaci, která jsou zachována i pro nás:

Udělejte, cokoli by vám řekl. (Jan 2:5)

Musela snášet rozdělení ve své vlastní rodině, zapříčiněné Ježíšovým veřejným vystoupením, když o něm vlastní příbuzní povídali, že se pomátl (Marek 3:20–21.31–35). Její pokus o urovnání tohoto napětí byl neúspěšný. Ježíš před všemi vyjádřil, že duchovní vztahy jsou přednější než rodinné:

On však tomu, kdo mu to řekl, odpověděl: „Kdo je má matka? A kdo jsou moji bratři?“ Ukázal rukou na své učedníky a řekl: „Pohleď, toto je má matka a moji bratři. Kdokoli totiž koná vůli mého nebeského Otce, ten je můj bratr a sestra a matka.“ (*Matouš 12:48–50*)

I když všemu nerozuměla, zůstala Ježíšovi věrná až do Jeho smrti. Tehdy se jí Ježíš rozhodl svěřit raději svému učedníkovi Janovi, než svým nevěřícím příbuzným:

U Ježíšova kříže však stály jeho matka a sestra jeho matky, Marie Kleofášova a Marie Magdaléna. Když tedy Ježíš spatřil matku a učedníka, kterého miloval, jak tam stojí, řekl své matce: „Ženo, hle, tvůj syn.“ Potom řekl tomu učedníkovi: „Hle, tvá matka.“ A od té chvíle ji ten učedník přijal k sobě. (*Jan 19:25–27*)

Z tohoto textu není možné vyvodit, že by Ježíš chtěl říct, že Mariam je duchovní matkou všech věřících. Verše samy zmiňují, jak ta slova Jan pochopil. Možná chtěl Ježíš také vyjádřit, že se křesťané o sebe mají starat a nepřenechávat to těm, kteří jsou mimo církve.

Po zmrtvýchvstání a nanebevstoupení Ježíše nacházíme Mariam mezi učedníky. (*Skutky 1:14*). Toto je poslední zpráva, kterou o ní víme. Můžeme předpokládat, že zůstala s Janem po zbytek svého života, přispěla k budování církve v pokoře a zemřela jako věrný učedník. Zbývající kapitoly Skutků a všech listů Nového Zákona [2] už Mariam vůbec nezmiňují. To ukazuje, že ji křesťané nepřisuzovali výjimečné postavení.

✠ 2 Uctívání Marie?

Marie řekla:

Hle, od nynějška mne budou blahoslavít všechna pokolení... (Lukáš 1:48)

Znamená to, že je správné se k Matce Ježíše důvěrně obracet v modlitbě?

Marie je blahoslavená tím samým způsobem, jak to vyjádřila její příbuzná Alžběta:

A blaze té, která uvěřila, neboť se naplní to, co jí bylo řečeno od Pána. *(Lukáš 1:45)*

Ježíš považoval každého věřícího za blahoslaveného:

Blaze těm, kteří neviděli, a uvěřili. *(Jan 20:29)*

Když Marie vyslovila výše uvedená slova (Lukáš 1:48), následovala příklad Lei, která při narození Ašera, předka jednoho z dvanácti kmenů Izraele, řekla:

To je pro mé blaho! Ženy mi budou blahoslavít! Dala mu tedy jméno Ašer, Blažený. *(Genesis 30:13)*

Význam narození Ježíše daleko převyšuje význam narození patriarchů. Narození Ježíše je důležité pro všechna pokolení. Proto lidé všech generací mají důvod se radovat nad Mariinou vírou. Ale křesťané nemají ani nejmenší důvod modlit se k matce Mesiáše, jako ani neměli dcery Izraele modlit se k Lei. Jen Bůh je hoden přijmout naše modlitby! Ani v slovech Marie, ani v žádném jiném místě Svätého Písma nenajdeme nejmenší důvod k uctívání Marie našimi modlitbami, ani k prosbě o přímlovu. Bible je plná modliteb. Ale všechny modlitby jsou směřované k Bohu anebo k Ježíšovi. V Bibli není jediná modlitba směřovaná k lidské bytosti, (Mojžíšovi, Abrahámovi, ani Štěpánovi, který byl ukamenován krátce po Ježíšově smrti...).

To jsem slyšel a viděl já, Jan. A když jsem to uslyšel a spatřil, padl jsem na kolena k nohám anděla, který mi to oznamoval. Ale on mi řekl: „Střez se toho! Jsem jen služebník jako ty a tvoji bratří proroci a ti, kdo se drží slov této knihy. Před Bohem poklekní!“ *(Zjevení Janovo 22:8-9)*

Pánu, svému Bohu, se budeš klanět a jemu jedinému budeš sloužit. *(Matouš 4:10)*

Někteří lidé namítají, že Marii neuctívají, jen ji prosí, aby se za ně přimlouvala, podobně jako můžeme poprosit jakéhokoli křesťana, aby se za nás modlil. Tento důvod ale neobstojí, nejen pro absenci biblického základu, ale i proto, že Marie mezi námi už nežije, ale žije v Boží přítomnosti. Hranice mezi tímto pomíjitelným světem a věčným Božím světem existovala stejně v minulosti jako i dnes. Následující výrok o Abrahámovi a Izraeli (Jákovovi), předcích izraelského lidu byl napsán starozákonním prorokem. Tato slova platí taktéž pro Marii:

Ty jsi zajisté otec náš; nebo Abraham nic neví o nás, a Izrael nezná nás. Ty jsi, Hospodine, otec náš, vykupitel náš, toť jest od věčnosti jméno tvé. *(Izaiáš 63:16)*

Kdo z učedníků poznal Marii lépe než Jan, který se o ni staral po Ježíšově smrti? S největší pravděpodobností ji Jan přežil a dokončil všechny svoje spisy až po její smrti. Kdyby byl Jan prosil o Mariinu přímlovu po její smrti, měli bychom o tom najít nějaké stopy v novozákonních spisech a v tradici druhého století. Ve skutečnosti nenajdeme žádnou zmínku o takové praxi. Můžeme mít úplnou důvěru k apoštolům, že by se o takovém důležitém poznání zmínili i ve svých listech. Každý, kdo má skutečnou úctu k Marii, bude následovat jejího příkladu a velebit Pána a radovat se v Bohu, jejím Vykupiteli *(Lukáš 1:46-47)*.

3 Marie - náš prostředník?

Bible nám dává velmi jasné výpovědi k otázce prostřednictví:

Je přece jediný Bůh a jediný prostředník mezi Bohem a lidmi, člověk Kristus Ježíš.
(1. list Timoteovi 2:5)

Proto je také schopen dokonale spasit ty, kdo skrze něj přicházejí k Bohu, neboť je stále živ, aby za ně orodoval. (Židům 7:25)

Mnozí formálně souhlasí s těmito výroky, ale přesto dělají z Marie „prostřednici k prostředníkovi“, jako papež Lev XIII. prohlásil:

Jako žádný člověk nepřichází k Otci, jen skrze Syna, tak nikdo nepřichází ke Kristu, jen skrze Jeho Matku. /Octobri mense, Encyklika papeže Leva XIII O růženci (1891)/

Když je náš přístup k Ježíšovi jen skrze Marii, souhlasit s touto myšlenkou pak znamená popřít jedinečné Ježíšovo prostřednictví.

Neodevzdal Ježíš, ještě když visel na kříži, svoji vlastní matku za matku celého lidstva (Jan 19:25–27)? Není toto dostatečným důvodem k tomu, abychom se utíkali k Marii s plnou důvěrou? Kdo nás lépe pozná, než naše vlastní matka?

Skutečností je, že v Bibli se o tomto nic nepíše. Ježíš, jako zodpovědný syn, upřednostnil svěřit svoji matku svému nejbližšímu učedníkovi, jako svým „bratřům“, [3], kteří v Něho tehdy ještě nevěřili.

Neposlouchá Ježíš obzvláště svoji matku? Jak by Syn mohl opovrhovat prosbami své matky? Každý, kdo takto přemýšlí ve skutečnosti popírá lásku Boha, který se obrací ke všem lidem bez ohledu na osobu. Když přistupujeme k Bohu s čistým postojem, On nás vyslyší. Když takový postoj nemáme, ani Marie nám nepomůže. Sám Ježíš nás volá a říká:

Pojďte ke mně všichni, kteří pracujete a jste obtěžkáni, a já vám dám odpočinout. Vezměte na sebe mé jho a učte se ode mne, neboť jsem mírný a pokorný v srdci; a najdete odpočinek pro své duše. Vždyť mé jho je příjemné a mé břemeno lehké.
(Matouš 11:28–30)

Všechno, co mi dává Otec, přijde ke mně; a toho, kdo ke mně přichází, jistě nevyženu ven. (Jan 6:37)

4 Marie - bez hříchu?

Podle svědectví Nového Zákona byl Ježíš bez hříchu:

Kdo z vás mě usvědčí z hříchu? A když říkám pravdu, proč mi nevěříte? (Jan 8:46)

V souladu s prvními křesťany věříme, že Ježíš byl jediným člověkem, který měl právo tuto větu vyslovit.

Nyní však je zjevena Boží spravedlnost bez zákona, dosvědčovaná zákonem i proroky,

Boží spravedlnost skrze víru v Ježíše Krista pro všechny, kdo věří. Není totiž rozdíl: všichni zhřešili a jsou daleko od Boží slávy; (*Římanům 3:21-23*)

Nemáme totiž nejvyššího kněze neschopného cítit s našimi slabostmi, ale takového, který byl ve všem pokoušen podobně jako my, avšak zůstal bez hříchu. (*Židům 4:15*)

Slušelo se totiž, abychom měli takového nejvyššího kněze — svatého, nevinného, neposkvrněného, odděleného od hříšníků a vyvýšeného nad nebesa. (*Židům 7:26*)

On se nedopustil hříchu a v jeho ústech se nenašla lest. (*1. list Petřův 2:22*)

Ale o Marii nenajdeme žádný podobný výrok v Bibli. Přesto je andělův pozdrav z Lukáše 1:28 často, avšak nesprávně, citován jako biblický důkaz její bezhříšnosti:

Zdravím tě, milosti plná, Pán s tebou.

Celé učení o bezhříšnosti Marie se zakládá na tomto výroku, „milosti plná“, který je nesprávným překladem podle verze Vulgáty [4] „gracia plena“. V originálních řeckých textech však stojí psáno „kecharitómené“, což v překladu znamená „milostí obdařená“. Anděl tím chtěl říci, že dostala nezasloužený dar porodit Mesiáše. Ale o Štěpánovi je napsáno:

Štěpán, plný víry a moci, pak dělal mezi lidem veliké divy a zázraky. (*Skutky 6:8*)

Zde v řeckém originálu skutečně stojí „plérés cháritos“ = plný milosti. Přesto nikdo z tohoto místa nevyvodí stejný závěr jako o Marii. Ani v Štěpánově případě nemůžeme mluvit o bezhříšnosti, i když si vážíme poslušnosti a oddanosti prvního mučedníka.

Církevní spisovatelé prvních století si také byli vědomi toho, že Marie zhřešila. Podívejme se na komentář k Matouši 12:46–50 Jana Zlatoústého:

Ve skutečnosti, to co se rozhodla udělat bylo ze zbytečné ješitnosti. Chtěla totiž ukázat lidem, že má nad svým synem moc a autoritu, nerozumějíc zatím velké věci, o kterou Mu šlo. Odtud pocházel její nevhodný postoj. (Jan Zlatoústý, Homilie k Matoušovi, homilie 44)

I když s interpretací Jana Zlatoústého úplně nesouhlasíme, přesto jeho příklad ukazuje, že pro tohoto katolického světce ze 4. století nebyla Mariina bezhříšnost dogmatem.

V jednotě s Klementem Alexandrijským vyznáváme:

...a proto také On jediný je soudce, protože On jediný je bezhříšný. (Klement Alexandrijský, Paedagogus I,4,2)

5 Marie - matka boží?

Koncil v Efezu (431) vytvořil výraz „theotokos“ (bohorodička). Toto označení je správné, protože ten, který se jí narodil, je pravdivým Bohem a pravdivým člověkem. Samozřejmě je jasné, že věčný Stvořitel vesmíru je bez jakéhokoli původu. Je pro Něho nemožné mít otce nebo matku.

Přesto Pavel v listě Korintským píše:

(moudrost) ... kterou nikdo z vládců tohoto věku nepoznal, neboť kdyby ji poznali,

neukřižovali by Pána slávy. (1. Korintským 2:8),

což v důsledku znamená, že ukřižovali Boha (Pán slávy=Bůh). Podobným způsobem můžeme i my říci, že Marie porodila Boha. Termín theotokos se pak týká Ježíšovy přirozenosti, a ne Marie. V tomto smyslu biblické, ale nesprávně zdůrazňované učení Efezského koncilu vedlo k silnému důrazu na nebiblické vzývání Marie. V té době bylo obrovské množství pohanů začleněno do církve. To mělo za důsledek, že kult Magna Mater, se kterým se Pavel setkal už v Efezu (Skutky 19:23-40), byl nakonec, ač v poněkud jiné podobě, akceptován do řad tehdejších věřících.

Výraz „Bohorodička“ (anebo ještě více zjednodušeně: „Matka Boží“) je často špatně chápán. V mnohých lidech představa matky vyvolává emoce. „Nebeský Otec“ přijímá „Nebeskou Matku“ ke svému boku. Marie je tímto titulem povýšena na úroveň Boha. Většina jejich modliteb je pak směřována ke „Královně Nebes“. Tento titul byl ve Starém Zákoně použit jen v negativním významu (porovnej s Jeremiášem 7:18).

Marie má zadržovat trestající ruku svého Syna. [5]) Tento výrok vyvolává dojem, že milosrdný Bůh je od nás vzdálený.

Bible nás však učí o jiném Bohu, který není od nás daleko:

...aby hledali Pána, zda by se ho snad mohli dotknout a nalézt ho, ačkoli není daleko od žádného z nás. Jím totiž žijeme, hýbeme se a trváme. (Skutky 17:27-28)

Boží milosrdenství a blízkost můžeme vidět z mnohých míst v Bibli. Někdy je Bůh porovnán s matkou:

I zdaliž se může zapomenouti žena nad nemluvnátkem svým, aby se neslitovala nad plodem života svého? A byť se pak ony zapomněly, já však nezapomenu se na tě. (Izaiáš 49:15)

Jako ten, kteréhož matka jeho těší, tak já vás těšiti budu, a tak v Jeruzalémě potěšování budete. (Izaiáš 66:13)

Chceme sloužit Jemu samému, který je pro nás i otcem i matkou. Chceme sloužit Jemu, našemu jedinému Bohu a Spasiteli, tak jako to dělala i Marie ve společenství učedníků Ježíše.

E-mailová adresa

Zpráva

Odeslat

Poznámky:

1. Na mnohých místech Nového Zákonu (např. Lukáš 1:27.30.34...) je Marie nazývána „Mariam“. Hebrejská forma jejího jména byla „Miriam“. Ve svém aramejském mateřském jazyku se jmenovala „Mariam“. Tuto (původní) verzi jejího jména jsme si vybrali záměrně, s cílem ukázat Marii z realistického pohledu jako historickou osobu.
2. Galatským 4:4 „narozeného z ženy“ nemůže být chápáno jako zvláštní zmínka o Marii. Pavel chtěl zdůraznit

plnost vtělení Božího Syna.

3. „Bratři Ježíše“ byli pravděpodobně jeho bratřanci. Na hlubší zkoumání dané otázky není v tomto pojednání prostor.
4. Latinský překlad Bible Jeronýma ze 4. století.
5. Výrok „Marie“ v La Selette (Katolickou církví oficiálně uznané zjevení

© 2022 www.krestane.info - Všechna práva vyhrazena.

Uvedená biblická místa jsou převzata z Bible :

Písmo svaté Starého a Nového zákona : český ekumenický překlad © 1987 - 2009 .

Odkazy a obsah článků (v nezměněné formě s uvedením zdroje) mohou být šířeny pro nekomerční účely.

Publikování anebo šíření obsahu těchto webových stránek v jiné formě anebo pro jiný účel podléhá našemu souhlasu.

Webová stránka může obsahovat odkazy na internetové stránky třetí strany.

Jejich zveřejnění neznamená, že jejich obsah schvalujeme, přijímáme anebo s ním souhlasíme.